

Oktatási Hivatal

**A 2012/2013. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második fordulójának megoldásai**
(itemekre bontott javítókulcs)

1. Ismertesse a nyugati és a keleti keresztény egyház szétválásának folyamatát az V. századtól 1054-ig! Elemezze a kialakuló egyházak, valamint a hozzájuk kapcsolódó szerzetesség hasonlóságait és különbségeit! (15 pont)

Feladatértés (3 pont):

A válasz elemzi a nyugati és a keleti keresztény egyház szétválásának folyamatát, politikai összefüggéseit az V. századtól az egyházszakadásig. Összehasonlítja az egyházak és a szerzetesség jellegzetességeit, kitér a római katolikus és a görögkeleti egyház fennhatósága alá tartozó területekre is.

Tartalmi elemek, kompetenciák (összesen 10 pont):

1.

- Előzményként említi, hogy a Római Birodalomban államvallássá vált a kereszténység *vagy* a kereszténységnek több vallási központja alakult ki (Róma, Konstantinápoly, Antiochia, Jeruzsálem és Alexandria pátriárkai központok).
- A Római Birodalom kettéválása után (395) az egyház és az állam viszonya is megváltozott.
- A Keletrómai Birodalomban a császárok uralma megmaradt az egyház felett (cezaropapizmus), Justinianus császár (527-565) az egyházi és a világi hatalom együttműködéséről írt.
- Nyugaton a birodalom fokozatos szétesésével (476-ig) eltűnt az egyházi hierarchia fölül a világi hatalom. (2 pont)

2.

- A római egyház jelentős szerzetesrendje az 529-ben, Monte Cassinóban alapított bencés rend.
- Tagjai az „Imádkozz és dolgozz!” – elvnek megfelelően a fizikai munkát és lelki, szellemi gyakorlatot egyaránt fontosnak tartották.
- A szerzeteseket fogadalmak kötötték (tisztaság, szegénység, engedelmesség) *vagy* a szerzetesi élet a kolostor falai között zajlott (szigorú napirend, közös étkezés, tanítás, gyógyítás).
- A keleti szerzetesrendnél (baziliták) az elmélkedés került előtérbe. (2 pont)

3.

- Nagy Szent Gergely pápa (590-604) idején megerősödött a római püspök (pápa) hatalma.
- A pápa szentesítette Kis Pipin királyi címét (751), aki elismerte a pápa uralmát Róma és Ravenna térsége, a Pápai Állam felett *vagy* császárrá koronázta Nagy Károlyt (800).
- Később hamis oklevelekkel is igazolni próbálták a megszerzett hatalmat, pl. Konstantin-féle adománylevel.
- 1054-ben megtörtént az egyházszakadás (skizma), a római katolikus és a görögkeleti (ortodox) egyház végleg különvált. (2 pont)

4.

- Antiochia, Jeruzsálem és Alexandria /(a keresztény) Közel-Kelet és Észak-Afrika a VII. században arab/muzulmán uralom alá került.
- A római irányítású keresztény egyház - a Nyugatrómai Birodalom korábbi területén túl - tért hódított a germánok, a csehek, a lengyelek és a magyarok között is/Észak- és Közép-Európában.
- A keleti kereszténység a Balkán felől a keleti szláv népek között terjedt tovább (Cirill és Metód tevékenysége).
- A nyugati vagy keleti kereszténység felvétele civilizációs/kulturális/társadalomfejlődésbeli különbségeket eredményezett *vagy* az európai történeti régiók kialakulásának is az alapjává vált. (2 pont)

5.

- A nyugati egyház nyelve a latin, a keleti egyházé a görög volt.
- A hitelvek tekintetében különbségek is megfigyelhetők (a Szentlélek értelmezése, a tisztítótűz kérdése, az úrvacsora módja).
- A templomok alaprajzán kívül fontos eltérés a görögkeleti templomban található ikonosztáz is.
- A nyugati egyházban kialakult a cölibátus, a keleti alsópapok házasodhattak. (2 pont)

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség és helyesírás (2 pont):

A tanuló fogalmazása világos és egyértelmű mondatokból áll. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom a logikus kifejtést szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.

2. Mutassa be a XI-XV. század közötti Magyarország demográfiai és etnikai viszonyait! (15 pont)

Feladatértés (3 pont):

A válasz bemutatja az ország lélekszámának alakulását, s a népesség etnikai összetételének változásait. Elemzi a két folyamat kölcsönhatásait, és feltárja a mozgásokat befolyásoló politikatörténeti, gazdasági, földrajzi, néprajzi tényezők szerepét.

A válasz kitér a demográfiai adatok bizonytalanságára, és utal arra, hogy az etnikai arányok feltárása a források hiánya miatt nehéz.

Tartalmi elemek, kompetenciák (összesen 10 pont):

1.

- Az egész korszakban rendkívül hiányosak a források. Ezért is szerepelnek a grafikonon becsült adatok, s ezen belül is a minimális és maximális becslések.
- Megállapítja, hogy a honfoglalás korából egyedül Ibn Ruszta 20 000 fős adata ad támpontot, de az értelmezése csak becsléseket enged meg.
- A dolgozat kitérhet a magyarság korabeli meghatározásának problémáira is (a nomád népek hasonló kultúrájára, a török, türk elem szerepére, az avarok jelenlétére a honfoglalás idején).
- A dolgozat kitérhet a korabeli etnikumokra (magyarok, szlávok, avarok) vagy a földrajzi tényezőkre (alföldek megszállása, ritkán lakott peremvidékek, gyepű). (2 pont)

2.

- Az Intelmek felhasználásával a válasz utalhat arra, hogy a magyar vezetőréteg befogadó politikát folytatott.
- A válasz bemutatja a XI-XII. századi ország népességének fokozatos gyarapodását, kitér ennek néhány tényezőjére (pl. gazdasági fejlődés, peremterületek betelepülése stb.).
- Bemutatja a térkép alapján, hogy az ország középső területein a szlávok beolvadtak a magyarságba, míg a peremvidékeken megőrizték különállásukat.
- Megállapítja, hogy hozzájárult a népességnövekedéshez a bevándorlás, a hospesek beáramlása nyugatról, és keletről a nomád népek (besenyők, úzok, kunok) betelepülése. (2 pont)

3.

- A válasz tömören bemutatja a tatárjárás tragikus népesedési következményeit, a jelentős embervesztéseket, s azok eltérő becsléseit.
- Azonosítja a népességpusztulás földrajzi jellegzetességeit, s ennek alapján megállapítja, hogy a veszteségek elsősorban a síkságokon és völgyekben élő magyarságot érintették.
- Bemutatja, hogy a veszteségek pótlására újabb bevándorlási hullám indult meg, melyet az államhatalom is támogatott (új honalapítás, az ország benépesítése).
- Azonosítja a bevándorló/betelepített csoportokat és letelepedési területüket (pl. a románok Erdélybe, kunok és jászok az Alföldre, lengyelek, csehek a Felvidékre, nyugati hospesek az ország több pontjára). (2 pont)

4.

- A válasz elemzi a XIV-XV. századi demográfiai folyamatokat. Rögzíti a folytatódó lassú népességnövekedés tényét.
  - Megállapítja, hogy (az országban számos nemzetiség él, ugyanakkor) az ország belső területein és Erdélyben is a magyarság egyértelműen túlsúlyban van.
  - A dolgozat kitér a peremterületek etnikumaira: románok Erdélyben/Kárpátokban és az Érchegységben, északi szlávok/szlovákok a Felvidéken.
  - A válasz bemutatja a XIV. század végétől az országot délről érő folyamatos támadásokat és azok hatásait.
  - Feltárja, hogy a korábban fejlett és sűrűn lakott déli tájak (pl. Szerémség, Temesköz, Dél-Erdély) lassú pusztulásnak indulnak. A népesség csökken, majd felgyorsul az etnikai arányok átalakulása.
  - A gazdálkodás és a védelem megtartása és fokozása érdekében a birtokosok és a védekezés irányítói az elpusztult falvakba délszláv és más népelemeket telepítenek. (3 pont)
- 5.
- A versenyző megállapítja, hogy az etnikai hovatartozás az identitástudat összetevői között az egész korszakban csak másodlagos szerepet játszott (ennél sokkal lényegesebb volt a vallási hovatartozás).
  - Megállapítja, hogy a hospesek (pl. szászok) részben megőrizték etnikai identitásukat, kiemeli ebben kiváltságaik szerepét (pl. városi kiváltságok, Andreanum), míg a keleti csoportok jórészt beolvadtak a magyarságba. (1 pont)

3. Ismertesse Nagy-Britannia alkotmányos berendezkedésének kialakulását és működését a 19. század közepéig! (15 pont)

Feladatértés (3 pont):

A vizsgázó összefoglalja az angol politikai berendezkedés kialakulásának folyamatát és bemutatja az angol parlamentáris monarchia jellemzőit, valamint a kortársak arról alkotott véleményét. A szöveges és képi források alapján leírja az angol parlamentáris monarchia működési elveit: a hatalommegosztás módját, a kabinetrendszer, valamint a parlamentarizmus – pártok, választások - jellegzetes vonásait.

Tartalmi elemek, kompetenciák (összesen 10 pont):

- 1.
- Az angol parlamentáris monarchia részben a (parlament és a király háborújának hagyományaira/örökségére és az abszolutizmust követő) dicsőséges forradalom eredményeire – uralkodó és parlament kompromisszuma – épül.
  - A brit alkotmány úgynevezett történelmi alkotmány (amely a Jogok Nyilatkozatából, az Uniós és Örökösödési Törvényből, a Habeas Corpusból stb. áll).
  - Az angol parlament a rendi korszak óta/ az abszolutizmus idején is működött/ folyamatosan működött *vagy* fontos követelése volt a parlament rendszeres ülésézése, mert csak így volt ellenőrizhető a királyi hatalom.
  - A Jognyilatkozat összegzi a parlament jogait (pl. adómegszavazás, hadsereg felállításának elrendelése, szabad választás stb.). (2 pont)
- 2.
- Az Egyesült Királyság államformája parlamentáris monarchia, ahol az államfő – a király vagy a királynő - „uralkodik, de nem kormányoz”, vagyis közjogi felelőssége alapvetően formálisnak tekinthető. (Szerepe főképp reprezentatív, ő a nemzet egységének jelképe.)
  - Az angol parlamentáris monarchiában érvényesült a később Montesquieu által meghatározott elv a hatalmi ágak megosztásáról és a kölcsönös ellenőrzésről.
  - A parlament a törvényhozás szerve.
  - A parlament kétkamarás, felsőháza a Lordok Háza (születési arisztokrácia, főpapság, kinevezett tagok), alsóháza a Közösségek Háza/Közrendűek Háza (választott képviselők). (2 pont)

3.

- A végrehajtó hatalom (lényegében) a parlamentben többséggel bíró párt által adott kormány (kabinet) kezében van.
- A mai brit parlamentarizmusnak is alapja, hogy a király a parlamentben többségbe került párt (tory/whig) vezetőjét bízta meg kabinet alakításával,
- s e kormány politikailag a parlamentnek kollektíven volt felelős.
- A 19. század közepére létrejött a két párti váltógazdálkodás. A két párt - a liberális whig és a konzervatív tory még a 17. század végén alakult ki. (2 pont)

4.

- A választásokra egyéni választókeretekben vagy vagyoni-jövedelmi cenzus alapján került sor vagy az alsóházi választások hagyományosan a középkori, elavult rendszerben zajlottak.
- A parlament csak a választójog 1832-ben kezdődő fokozatos kiterjesztésével – több, későbbi reform után - alakult intézményesen is „polgárivá”.
- Az 1832-es reform (a Nagy Reform Törvény) választójoghoz juttatta a gyárosokat.
- A munkások, felismerve a szervezetség erejét, küzdelmet indítottak a szavazati jog megszerzéséért, s 1836-ban önálló alkotmányjavaslattal (charter) léptek föl. (2 pont)

5.

- (A liberális teoretikusok,) J. Locke vagy J. S. Mill - az államban az egyén szabadságának védelmezőjét látták, (így az egyéni szabadságjogok biztosításánál több szerepet nem szántak neki.)
- Angliában a hatalomról és az államról vallott liberális elképzelések összefüggenek a jogegyenlőség/a törvények uralma gondolatával.
- A parlament hatalmát a népszuverenitás illetve a társadalmi szerződés elvéből eredeztették.
- A liberális gondolkodók felhívták a figyelmet a demokrácia veszélyeire is – „népuralom” –, de még mindig jobbnak látták a kormányzati hatalom növekedésénél, az állami túlhatalomnál vagy úgy tartották, hogy az állam/a hatalom korrumpálhatja a pártokat és választóikat, ezért kell az államot/végrehajtóhatalmat keretek között tartani. (2 pont)

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség és helyesírás (2 pont):

A tanuló fogalmazása világos és egyértelmű mondatokból áll. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom a logikus kifejtést szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.

4. Elemezze a Habsburg-magyar közjogi viszony alakulását 1711 és 1792 között! (15 pont)

Feladatértés (3 pont):

A versenyző bemutatja és elemzi a bécsi kormányzat és a magyarországi rendek viszonyát a Rákóczi-szabadságharc vége és II. Lipót halála között.

Bemutatja Magyarország helyzetét 1711 után, feltárja a Habsburgok Magyarországgal kapcsolatos politikájának mozgatórugóit.

Bemutatja, hogy a megadott időszakban milyen mértékben valósultak meg a hazai rendek törekvései. Rávilágít a felvilágosult abszolutizmus gyakorlatának következményeire a Habsburg-magyar közjogi viszonyt illetően.

Tartalmi elemek, kompetenciák (összesen 10 pont):

1.

- A vesztes fél számára is kedvező szatmári béke (1711) helyreállította a rendi jogokat, (feloszlatta az Újszerzeményi Bizottságot, szavatolta a hűségesküt letevő földbirtokosok jogát tulajdonukhoz).
- A szatmári béke évében trónra lépő III. (VI.) Károly a rendekkel való együttműködésre törekedett.

Oktatási Hivatal

- Az 1715-ben kiadott törvények – többek között – intézkedtek az országot védelmező hadsereg felállításáról, amelynek fenntartásához szükséges adó megszavazását a rendszeresen ülésező országgyűlés hatáskörébe utalta.
  - A nemesség megőrizte adómentességét, és honvédelmi kötelezettségét. (2 pont)
- 2.
- Az uralkodó 1723-ban kiadta a Pragmatica Sanctiot, amelyben a perszonálunió rögzítése és a Habsburg nőági örökösödés biztosítása mellett
  - ismét megerősítette a rendi jogokat, valamint kiemelte a közös honvédelem kötelezettségét.
  - (Hiába adta ki azonban III. Károly a Pragmatica Sanctiot,) a porosz király nem ismerte el Mária Terézia uralmának jogosságát, és trónralépésekor (1740) – Szilézia megszerzése érdekében – megtámadták a Habsburg Birodalmat (osztrák örökösödési háború).
  - Az uralkodónak szüksége volt a rendek támogatására. A magyar rendek ebben a helyzetben – „Életünket és vérünket” felajánlva- megmentették a dinasztia és Mária Terézia trónját. Az uralkodó ismét megerősítette a magyar rendek jogait. (2 pont)
- 3.
- A bécsi udvar kísérletet tett a magyar rendek megadóztatására, azonban ez akkora ellenállásba ütközött, hogy emiatt is döntött a Vámrendelet bevezetése mellett (1754).
  - A jobbágyoktól származó kincstári bevételek biztosítása érdekében meg akarta győzni a nemeseket a jobbágyság földesúri terheinek enyhítéséről, és amikor az úrbérrendezés terén sem járt sikerrel, Mária Terézia kiadta az Urbáriumot/Úrbérrendeletet (1767).
  - Ugyanő gesztusokat tett a magyaroknak, pl. megalapította a magyar nemesifjak taníttatása érdekében a bécsi Theresianumot.
  - A Magyarországgal kapcsolatos követendő politika a császárvárosban olykor nagy vitákat váltott ki *vagy* Kaunitz kancellár ellenezte az országgyűlések összehívását, emellett erősítette volna a megyékben az osztrák birodalmi befolyást. (2 pont)
- 4.
- II. József – akinek szeme előtt a korszerű egységállam eszményképe lebegett – törekvései, kormányzati rendszere erősödő ellenállásba ütközött Magyarországon.
  - Nem koronáztatta meg magát, jelezve evvel azt is, hogy nem kívánja tiszteletben tartani a rendi jogokat, de a türelmetlenül bevezetett reformok, *vagy* a számtalan rendelet és főleg a nemzeti érzést sértő törekvések következtében a rendek szembefordultak a felvilágosult abszolutista uralkodóval.
  - A magyar rendek ellenállását növelte a német nyelv hivatalossá tétele
  - és a földek megadóztatásának kísérlete (népszámlálás, birtokösszeírás). (2 pont)
- 5.
- A francia forradalom híre hozzájárult ahhoz, hogy II. József felismerte, a felvilágosult abszolutizmusa veszélybe sodorta a Birodalmat. Halálos ágyán ezért rendeleteinek túlnyomó többségét visszavonta.
  - Utódját, II. Lipótot ünnepélyes keretek között megkoronázták.
  - Az uralkodó megerősítette a Pragmatica Sanctiot, Magyarország Birodalmon belüli helyzetét, törvénybe foglalta, hogy a magyar rendi alkotmány alapján az országot saját szokásai szerint fogják kormányozni, nem pedig tartomány módjára.
  - A rendi dualizmus helyreállt. (2 pont)

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség és helyesírás (2 pont):

A tanuló fogalmazása világos és egyértelmű mondatokból áll. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom a logikus kifejtést szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.

5. Mutassa be a nagyhatalmi és nemzeti konfliktusokat a Balkánon a berlini kongresszustól a Balkán-háborúig! (15 pont)

Feladatmegértés (3 pont):

A versenyző esszéjében a XIX-XX. század fordulójának balkáni konfliktusait mutatja be. Ismerteti a Török/Oszmán Birodalom visszaszorulásának okait és lépéseit. Bemutatja a balkáni államok törekvéseit és lehetőségeit.

Elemzi a nagyhatalmak törekvéseinek mozgatórugóit a térségben, rámutatva, hogyan válik ez a terület fokozatosan Európa puszkaporos hordójává.

Tartalmi elemek, kompetenciák (10 pont):

1.

- A korszakban a jelentősen meggyengülő Török Birodalom a nagyhatalmi érdekek (orosz, osztrák, brit, francia és német) ütközőpontjává vált,
- és az ún. keleti kérdés egyik meghatározó eleme az etnikailag és vallásilag sokszínű Balkán területei és népei feletti nagyhatalmi befolyás, uralom megszerzése volt.
- Ehhez kapcsolódóan a balkáni népek (szerb, román, bolgár) függetlenedési és önálló állami törekvései felerősödtek.
- Ekkorra már létrejött a független Görögország, és az autonóm/független Szerbia. (2 pont)

2.

- Oroszország (a krími háború elvesztése után) az 1870-es évek közepéig várta az alkalmat, hogy ismét háborút indíthasson a Török Birodalom ellen, amelynek egyik legfontosabb célja a tengerszorosok megszerzése volt *vagy* ehhez indokot szolgáltatott, hogy Bulgáriában a törökök kegyetlenül levertek az 1876-ban kitört szabadságharcot, és utána sem járultak hozzá Bulgária és Bosznia-Hercegovina autonómiájához.
- (Oroszország és a Monarchia budapesti megegyezése után) az oroszok megtámadták Török Birodalmat (1877-78). Oroszország fokozatosan kerekedett felül, a törökök pedig békét kértek.
- A San Stefano-i békében az oroszok – előretolt bástyájként – létrehozták Nagy-Bulgáriát.
- A nagyhatalmak tartottak a túlzott orosz előretöréstől, ezért a berlini kongresszuson (1878) a Török Birodalomnak sok területet visszaadtak, jórészt Bulgária frissen megszerzett területeiből. (2 pont)

3.

- A Monarchia megszállta Bosznia-Hercegovinát (okkupáció, 1878), ami elhidegítette Bécs és Szentpétervár viszonyát, minthogy mindkét nagyhatalom kulcsfontosságú érdekerületének tekintette a Balkánt.
- A Monarchia inkább kereskedelmi érdekkörébe akarta vonni az itteni népeket, *vagy* a Monarchia a szláv függetlenségi törekvésekkel szembeni fellépésnek tekintette a okkupációt *vagy* az oroszok az ortodoxia védelme és a szláv testvériség eszméje mögött próbáltak befolyást szerezni a térségben *vagy* A hazai magyar politikusok oroszellenességük miatt is egyetértettek az okkupációval, míg az emigráns Kossuth elítélte a terület elfoglalását.
- Németország belátta, hogy nem tartható fenn a háromoldalú szövetségi viszony a Monarchiával és Oroszországgal, és a Balkánon Ausztria-Magyarország pártját fogta.
- Az oroszok előbb a franciákhoz majd az angolokhoz is közeledtek, csatlakozva az antanthoz (1907). (2 pont)

4.

- Szerbia (fokozatosan elfordult a Monarchiától, és) egyre inkább Oroszország támogatását kereste.
- Részben ez indokolta, hogy a Monarchia 1908-ban annektálta (bekebelezte) Bosznia-Hercegovinát *vagy* Szerbia úgy kívánta növelni területét, hogy kijusson a tengerhez, ezt azonban a Monarchia az annexióval megakadályozta.
- A nagyhatalmak a szövetségi rendszereknek megfelelően értékelték ezt az eseményt *vagy* Oroszország és Szerbia hasztalanul tiltakozott *vagy* Románia a világháború kitörésekor semleges volt, de egyre inkább az antanthoz közeledett.

Oktatási Hivatal

- A nagyhatalmak térségbeli törekvései, beavatkozásai és ott élő nemzetek rivalizálása állandó háborús veszélyt rejtett, emiatt a Balkánt egy lőporos hordóhoz hasonlították. (2 pont)
- 5.
- A balkáni kis népek körében a nemzeti törekvések egyik lényeges eleme volt, hogy az Oszmán Birodalom gyengülésével etnikailag vegyes területeket is meg kívántak megszerezni maguknak (nagyszerb, bolgár, román elképzelések) nem csak az oszmánok, hanem egymás rovására is.
  - 1912-ben Szerbia, Montenegro, Görögország és Bulgária összefogva támadták meg a Török Birodalmat (első Balkán-háború).
  - A közös fellépés ekkor már elég volt a gyengülő Oszmán Birodalom ellen, és a balkáni államok sikeréhez vezetett. A győzelem ismét Bulgária jelentős mértékű területi növekedését eredményezte,
  - ez azonban szembefordította korábbi szövetségeseivel, akik 1913-ban legyőzték Bulgáriát (második Balkán-háború). (2 pont)

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség és helyesírás (2 pont):

A tanuló fogalmazása világos és egyértelmű mondatokból áll. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom a logikus kifejtést szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.

A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat

6. Mutassa be az államforma és államfői jogkör változását Magyarországon 1918 és 1921 között! (15 pont)

Feladatértés (3 pont)

A versenyző bemutatja, hogy az I. világháború befejezését követően, a bel- és külpolitikai változások miként hatottak a magyar állam felépítésére és működésére. Rávilágít arra, az egymást követő rendszerek /polgári demokratikus, tanácsköztársaság, ellenforradalmi/ hogyan alakították át az államformát, és miként szabályozták az államfői jogkört. Kitér a Habsburg-ház magyarországi jogi helyzetének változására. A versenyző választát lényegre törően, a forrásokban szereplő információkat beépítve fejt ki, kiegészítve azokat saját ismereteivel.

Tartalmi elemek, kompetenciák (10 pont):

- 1.
- A versenyző említi, hogy 1918-ig Magyarország az Osztrák-Magyar Monarchia része (dualizmus),
  - az államforma alkotmányos monarchia volt, az államfő a király.
  - A háború elvesztésével az Osztrák-Magyar Monarchia szétesett (ami Magyarországot is új helyzet elé állította, felvetve a közjogi viszony és az államforma átgondolását).
  - Az őszirózsás forradalom győzelme után (a Magyar Nemzeti Tanács és a Károlyi Mihály vezette kormány számára) a jogalapot az államforma megváltoztatására IV. Károly eckartsau nyilatkozata biztosította. (2 pont)
- 2.
- Az I. számú néphatározat 1918. november 16-án a királyság helyett Magyarország államformáját /nép/köztársaságra változtatta.
  - Az alapvető változásokat alkotmányban szándékoztak rögzíteni, amely egy később összehívandó nemzetgyűlés feladata lett volna.
  - Előbb az államfői jogkört testületek, a kormány és a Magyar Nemzeti Tanács intézőbizottsága gyakorolta,
  - majd az 1919. januári belpolitikai válság egyik változásaként Károlyi Mihály töltötte be az ideiglenes államfői funkciót. (2 pont)
- 3.
- Az 1919. március 21-ei kommunista hatalomátvételt követően kialakult proletárdiktatúrában a hatalmi ágak és állami feladatkörök összefonódtak.
  - A kommunista puccs után közvetlenül deklarált államformát – tanácsköztársaság – a júniusban kihirdetett alkotmány is rögzítette.

Oktatási Hivatal

- Az ún. államfői feladatokat a Szövetséges Központi Intéző Bizottság és a Forradalmi Kormányzótanács látta el.
- E két szerv élén Garbai Sándor állt, ugyanakkor a valódi irányítást a külügyi népbiztos Kun Béla végezte. (2 pont)

4.

- A Tanácsköztársaság bukása utáni ellenforradalmi fordulat során rendezetlen hatalmi és közjogi viszonyok alakultak ki. Az egymást követő (Friedrich- és Huszár-féle) kormányok nem rendezték az államformát és az államfői jogkört, a tényleges hatalom egyre inkább a Nemzeti Hadsereget vezető Horthy Miklós és köre kezébe került.
- Az (Antant által is szorgalmazott) 1920-as nemzetgyűlési választások alapján megalakult új parlament első feladatai között ideiglenesen szabályozta az államfői tisztség kérdését. Ezen feladat ellátására létrehozta a kormányzói funkciót.
- A kormányzói jogkör egyfajta erősen korlátozott királyi jogkör volt, a végrehajtó hatalmat döntően a miniszterelnök gyakorolta
- A törvényhozás 1920. március 1-jén választotta meg kormányzóvá (a győztes nagyhatalmak által elfogadott) Horthy Miklóst. (2 pont)

5.

- 1920-ban az államformáról törvény nem született, de egy miniszterelnöki rendelet egyértelműen utalt a királyság intézményének fenntartására, amivel a hatalmon lévő erők mindegyike egyetértett.
- Ugyanakkor a Habsburgok jogfolytonosságát valló legitimista, és a Pragmatica Sanctio hatályát érvénytelennek tekintő szabad királyválasztó irányzat ellentéte megmaradt.
- IV. Károly kétszer sikertelenül megkísérelte visszaszerezni a trónt 1921-ben (királypuccsok) vagy IV. Károly trónvisszaszerzési törekvéseivel szemben a nemzetközi elvárásoktól és a környező államok katonai nyomásától is ösztönzött kormányzat sikeresen lépett fel.
- Ennek lezárásaként 1921 novemberében a parlament törvényben rendelkezett a Habsburg-ház trónfosztásáról, s a Horthy-korszakban Magyarország király nélküli alkotmányos királyság lett. (2 pont)

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség (2 pont)

A tanuló fogalmazása világos és egyértelmű mondatokból áll. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom a logikus kifejtést szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak. A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.